

Hodnotenie a návrhy Odborového zväzu pracovníkov školstva a vedy na Slovensku ku Správe o stave školstva na Slovensku

Odborový zväz pracovníkov školstva a vedy na Slovensku pozitívne hodnotí snahu Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR (ďalej MŠVVaŠ SR) skvalitniť slovenské školstvo.

K Správe o stave školstva na Slovensku (ďalej Správa) predkladáme nasledovné pripomienky, ktoré boli zosumarizované na základe podnetov z jednotlivých odborových organizácií a profesijných sekcií pôsobiacich v OZ PŠaV na Slovensku.

Hlavný nedostatok pôvodne predkladanej Správy je, že z nej bola odstránená časť, v ktorej bola uvedená konkrétna suma objemu verejných financií potrebných na zabezpečenie normálneho fungovania slovenského školstva, vrátane primeraného valorizovania plátov zamestnancov.

Úloha RŠ-1-1: Udržateľným spôsobom postupne zvyšovať objem verejných financií pre školstvo.

(131) Je zrejmé, že pri zvyšovaní financovania z verejných zdrojov do školstva sa bude musieť zohľadňovať ekonomická realita a nutnosť zachovať udržateľnosť systému verejných financií. Navrhuje sa preto pravidelné postupné medziročné zvyšovanie finančných prostriedkov spolu so zabezpečením trvalého tlaku na efektívnosť ich využívania.

Stanovisko OZ PŠaV na Slovensku:

Navrhujeme zmeniť znenie poslednej vety:

Navrhuje sa preto pravidelné postupné medziročné zvyšovanie finančných prostriedkov spolu so zabezpečením trvalého tlaku na efektívnosť ich využívania už od rozpočtového roku 2014.

Zdôvodnenie:

Slovenské školstvo je značne poddimenzované a preto je tento problém treba riešiť už od roku 2014.

(133) Slovenská republika výrazne zaostáva vo verejných výdavkoch na školstvo za priemerom štátov OECD a EU21. Zaostáva však aj v porovnaní s ostatnými štátmi V4. Pri celi dostať sa na priemernú úroveň verejných výdavkov krajín OECD na regionálne školstvo do roku 2020 je potrebné zvyšovať objem verejných výdavkov do regionálneho školstva tak, aby sme dosiahli spolu s výdavkami na vysoké školstvo 6 % HDP. Uvedené zvyšovanie verejných výdavkov do regionálneho školstva je jednou z nutných podmienok na naplnenie väčšiny zámerov uvedených v tomto dokumente.

Stanovisko OZPŠaV na Slovensku:

Orientačná kvantifikácia potrebného zvyšovania vychádzajúca z medzinárodných porovnaní je nasledujúca: Slovenská republika výrazne zaostáva vo verejných výdavkoch na školstvo za priemerom štátov OECD a EU21. Zaostáva však aj v porovnaní s ostatnými štátmi V4. Pri súčasnej úrovni HDP a celi dostať sa na priemernú úroveň verejných výdavkov krajín OECD na regionálne školstvo do 5 rokov (za predpokladu, že priemer krajín OECD nebude rásť) je potrebné medziročne zvyšovať objem finančných prostriedkov do regionálneho školstva o cca 140 mil. €. Uvedené zvyšovanie verejných výdavkov do regionálneho školstva je nevyhnutnou podmienkou na naplnenie väčšiny zámerov uvedených v tomto dokumente.

Zdôvodnenie:

Priemernú úroveň verejných výdavkov SR na priemernú úroveň krajín OECD na regionálne školstvo zvýšiť do roku 2016 – postupne počas volebného obdobia tejto vlády, ktorá šla do volieb s cieľom dofinancovať školstvo a v Programovom vyhlásení vlády si školstvo dala ako prioritu.

Úloha RŠ-1-3: Prijat' opatrenia na postupnú optimalizáciu siete škôl a školských zariadení.

(141) Jedným z nástrojov na zvýšenie efektívnosti siete škôl a tým aj získania zdrojov na zvyšovanie platov je umožniť zvýšiť počet žiakov v triedach a získané zdroje využiť radšej na menší počet lepšie zaplatených učiteľov ako na veľký počet priemerne zaplatených učiteľov.

Stanovisko OZPŠaV na Slovensku:

Jedným z nástrojov na zvýšenie efektívnosti siete škôl je optimalizácia počtu žiakov v triedach.

Žiadame nezvyšovať počet žiakov v triedach

Zdôvodnenie:

Doplatia na zvyšovanie počtu žiakov v triedach veľké školy v mestách, v ktorých je čoraz viac žiakov problémových (správanie, disfunkcie...)

Ak áno, tak aj so službami ako sú v štátoch EÚ – stáli zamestnanci školy, ktorí spolupracujú s učiteľmi a tým odbremení učiteľa:

- a) asistent učiteľa
- b) školský psychológ
- c) školský sociálny pracovník
- d) prípadne špeciálny pedagóg (podľa množstva integrovaných žiakov so zdravotným znevýhodnením)

Úloha RŠ-1-4: Upraviť systém riadenia školstva so zameraním na zvýšenie jeho efektívnosti a kvality.

(146) Treba brať do úvahy, že školská samospráva v dnešnej podobe v podstate existuje od roku 1990, teda vznikla za úplne iných podmienok aké sú dnes, v podstate všetky školy a školské zariadenia boli štátne, V súčasnosti sa zriaďovateľská pôsobnosť štátu, prostredníctvom obvodných úradov v sídle kraja, rozšírila na obce, samosprávne kraje, cirkvi, iné právnické a fyzické osoby. Je potrebné upraviť pôsobnosť rady školy tak, aby mohla reálne vykonávať svoju kontrolnú funkciu.

Stanovisko OZPŠaV na Slovensku:

Ponechať doterajší systém menovania a odvolania riaditeľa školy na návrh rady školy.

Zdôvodnenie:

Menovanie a odvolanie riaditeľa starostom alebo primátorom môže zakladať

- a) živnú pôdu korupcii (kupovanie si pracovného miesta, rodinkárske dosadzovanie do funkcie riaditeľa)
- b) zavádzanie možných politických praktík - dosadzovanie politicky „spriaznených duší“ do funkcií
- c) tvrdé vyžadovanie disciplíny = často krát mobing a bossing na pracoviskách
- d) popiera princíp demokratickej voľby

Úloha RŠ-2-1: Zabezpečiť kvalitný výber a prípravu na učiteľské povolanie na stredných a vysokých školách.

(161) Pregraduálnu prípravu pedagogických zamestnancov zabezpečujú stredné odborné školy a konzervatóriá (učiteľ v materskej škole, vychovávateľ a učiteľ v základnej umeleckej

škole) a vysoké školy (všetci pedagogickí zamestnanci s vysokoškolským stupňom vzdelania). Pre skvalitnenie výberu uchádzačov o učiteľské povolanie a ich prípravu je nevyhnutné...

Stanovisko OZPŠaV na Slovensku:

Doplniť dané znenie o body:

j) zvýšiť kvalitu prípravy učiteľov na VŠ

k) pripravovať študijné aprobácie na VŠ tak, aby mohol byť učiteľ uplatniteľný aj na malých školách ako kvalifikovaný

Zdôvodnenie:

Kvalita prípravy súvisí s motiváciou začínajúceho učiteľa, ktorá má byť podmienená atraktivnosťou povolania a patričným finančným ohodnotením

(165) *Na zvýšenie atraktivity učiteľského povolania bude ministerstvo riešiť aj nasledovné čiastkové úlohy:*

- a) *skvalitniť výber budúcich učiteľov a pregraduálnu prípravu,*
- b) *upraviť nástupný plat učiteľa na priemernú výšku začínajúcich zamestnancov v ostatných povolaniach, v ktorých sa vyžaduje získanie rovnakého stupňa vzdelania,*
- c) *zvýšiť dôraz na kariérny systém v prepojení na odmeňovanie,*
- d) *postupnými krokmi zvyšovať platy učiteľov tak, aby priemerný plat učiteľov s vysokoškolským vzdelaním dosiahol najmenej 75% priemerného platu ostatných povolaní, v ktorých sa vyžaduje vysokoškolské vzdelanie,*
- e) *vyňať odmeňovanie učiteľov zo zákona č. 553/2003 Z. z. o odmeňovaní niektorých zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme a riešiť ho v rámci zákona č. 317/2009 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch; dôvodom je umožniť podrobnejšie zohľadnenie výkonu činnosti učiteľa pri určovaní jeho ohodnotenia,*
- f) *zvyšovať spoločenský status učiteľa aj mediálnym pôsobením, prezentáciou a ocenením pozitívnych príkladov (Zlatý AMOS, Učiteľ – legenda), a to aj v spolupráci s inými subjektmi.*

Stanovisko OZ PŠaV na Slovensku:

bod b/ vypustiť a nahradiť novým znením:

b/ upraviť nástupný plat učiteľa na výšku priemerného platu v národnom hospodárstve,

a zaradiť nový bod g/ v znení:

g/ zabezpečiť zdravotnú starostlivosť pre pedagogických a odborných zamestnancov poskytovaním rekondičných pobytov.

Zdôvodnenie:

Súčasný plat začínajúceho učiteľa nie je motivujúci a preto učiteľské povolanie nie je atraktívne. Rekondičné pobyty považujeme za jednu z možností relaxácie pedagogických a odborných zamestnancov, ktorí sa takmer každodenne stretávajú so stresom pri svojej náročnej práci.

Úloha RŠ-2-3: Zabezpečiť možnosti ďalšieho profesijného rozvoja pre existujúcich učiteľov

Stanovisko OZ PŠaV na Slovensku:

Zmeniť úlohu RŠ-2-3 na znenie:

Úloha RŠ-2-3: Zabezpečiť možnosti ďalšieho profesijného rozvoja pre pedagogických a odborných zamestnancov

Zdôvodnenie:

Pojem učiteľ je iba jedna kategória z pojmu pedagogický zamestnanec. Pedagogickými zamestnancami sú učiteľ, majster odborného výcviku, vychovávateľ ...

Úloha RŠ-3-3 Zlepšiť podmienky & v prístupe k vzdelávaciemu obsahu:

(192) Prístup k obsahu vzdelávania prostredníctvom učebníc, ale aj s využitím prostriedkov digitálneho vzdelávacieho obsahu je momentálne najviac vnímaný a medializovaný problém spojený s reformou výchovy a vzdelávania. Pre riešenie problémov v tejto oblasti je potrebné zamerať sa na nasledovné čiastkové úlohy:

- a) postupne uvoľniť trh s učebnicami a ponechať výber učebníc na školy (nákup učebníc v rámci možností rozpočtu školy) s dôrazom na efektívne využívanie pridelených finančných prostriedkov; dĺžka postupného prechodu na nový mechanizmus bude ovplyvnená objemom disponibilných finančných prostriedkov na tento účel,*
- b) kompetenciu posudzovať súlad používaných učebníc, učebných textov a pracovných zošitov s cieľmi a princípmi výchovy a vzdelávania a štátnymi vzdelávacími programami presunúť na riaditeľov škôl,*
- c) v prechodnom období ponechať posudzovanie súladu učebníc, učebných textov a pracovných zošitov s cieľmi a princípmi výchovy a vzdelávania a štátnymi vzdelávacími programami ministerstvu; odborné posudzovanie realizovať prostredníctvom Štátneho pedagogického ústavu, Štátneho inštitútu odborného vzdelávania, príp. pracoviskami vysokých škôl alebo Slovenskej akadémie vied na základe vopred stanovených kritérií; v tomto období viesť register a zverejňovať zoznam odporúčaných učebníc, učebných textov a pracovných zošitov pre školy a podporovať zverejňovanie odporúčaných učebníc, učebných textov a pracovných zošitov aj v digitálnej podobe,*
- d) postupne vytvoriť centrálny archív digitálneho vzdelávacieho obsahu a umožniť školám prístup k nemu,*
- e) zlepšiť podmienky tvorby a využívania digitálneho obsahu, rozvoj digitálnych kompetencií potrebných na vyhľadávanie a účinné spracúvanie informácií,*
- f) osloviť Českú republiku s cieľom vytvoriť bilaterálnu pracovnú skupinu pre zosúladenie vybraných vzdelávacích štandardov štátnych vzdelávacích programov SR respektíve rámcových vzdelávacích programov ČR.*
- g) osloviť Českú republiku s cieľom vytvoriť bilaterálnu pracovnú skupinu pre zosúladenie vybraných vzdelávacích štandardov štátnych vzdelávacích programov SR respektíve rámcových vzdelávacích programov ČR.*

Stanovisko OZ PŠaV na Slovensku:

bod b/ nahradiť novým textom v znení:

b/ kompetenciu ponechať ministerstvu školstva, nakoľko tá istá učebnica môže byť rôznymi riaditeľmi posúdená rozdielne

Zdôvodnenie:

Riešenie problémov v tejto oblasti je potrebné ponechať práve ministerstvu školstva, ktoré je zo zákona zodpovedné za výchovu a vzdelávanie.

Úloha RŠ-3-4: Skvalitniť systém predškolskej výchovy a vzdelávania.

(194) Podiel 5-ročných detí v materských školách v SR klesol z 84,7 % v roku 2004 na 81,4 % v súčasnosti. Od roku 2004 sa výrazne znížilo zastúpenie najmladších detí (vo veku od 2 do 3 rokov) v predprimárnom vzdelávaní. Podiel detí mladších ako 3 roky klesol z 20,6 % v roku 2004 na 7,8 % v roku 2010. Od roku 2007 sa mierne znížilo aj zastúpenie 3 - 4-ročných detí. Ukazovateľ hrubej zaškolenosti poklesol z 0,93 v roku 2004 na 0,86 v roku 2010.

(202) V záujme dosiahnutia pozitívnych zmien v oblasti predprimárneho vzdelávania je potrebné zamerať sa na realizáciu nasledovných úloh:

- a) vytvoriť podmienky pre možnosť zavedenia bezplatného zaškolenia v materskej škole **od 3. roku veku**, t. j. bez príspevku zákonného zástupcu na čiastočnú úhradu výdavkov materskej školy,*

Stanovisko OZPŠaV na Slovensku:

Zaviesť povinne predškolskú výchovu **od troch rokov** bez ohľadu na to, či sú rodičia nezamestnaní alebo na MD, RD.

Zdôvodnenie:

Socializácia detí, rozvoj motoriky, komunikácie a vzdelávania. Odloženú školskú dochádzku riešiť na školách zriadením nultých ročníkov.

Stravovanie detí hradiť zo štátneho rozpočtu. Stravovaním v MŠ sa predchádza anulovaniu nesprávnych stravovacích návykov.

Úloha RŠ-5-2: Podporovať vytváranie kapacít tam, kde sa prejavuje ich nedostatok

(243) Pre plnenie tejto úlohy je potrebné sa zamerať na plnenie týchto čiastkových úloh:

- a) zvyšovať kapacity materských škôl napr. ich spájaním so základnými školami do základných škôl s materskými školami, využívaním mimorozpočtových zdrojov na výstavbu nových kapacít a pod.,*

Stanovisko OZ PŠaV na Slovensku:

bod a/ zmeniť nasledovne:

a/ zvyšovať kapacity materských škôl napr. ich spájaním so základnými školami do základných škôl s materskými školami obnoviť bývalé kapacity materských škôl

Zdôvodnenie:

V poslednom období je nedostatok miest pre umiestnenie detí do materských škôl.

2.1.1 Základné informácie o systéme vysokého školstva

(264) Verejné vysoké školy vznikajú a zanikajú zákonom, majú osobitnú hospodársko-právnu formu „verejná vysoká škola“....

Stanovisko OZ PŠaV na Slovensku:

Tak, ako verejné vysoké školy vznikajú zo zákona NR SR aj súkromné vysoké školy by mali vznikať zákonom a nie na základe udelenia súhlasu vlády SR, tzv. „štátneho súhlasu“.

Zdôvodnenie:

Rovnosť pred zákonom pre všetky subjekty vysokého školstva.

Úloha VŠ-1-1: Zabezpečiť postupné a udržateľné zvyšovanie finančných prostriedkov na činnosť vysokých škôl kombináciou opatrení na podporu získavania vlastných zdrojov vysokých škôl, zvyšovania dotácií z verejných zdrojov v rámci možností štátneho rozpočtu a trvalým dôrazom na zvyšovanie efektívnosti využívania finančných prostriedkov a ostatných aktív vysokých škôl.

*(349) Z hľadiska objemu verejných výdavkov (meraného ako podiel na HDP) vynakladaných na chod vysokého školstva Slovenská republika významne zaostáva za priemerom štátov OECD a EU21. Zaostáva však aj v porovnaní s ostatnými štátmi V4. Je preto nevyhnuté postupne zvyšovať verejné výdavky na vysoké školstvo a toto zvyšovanie využiť prioritne a cielene na napĺňanie strategických zámerov uvedených v tomto dokumente (teda nie na plošné zvyšovanie výdavkov na existujúce činnosti). Pri celi dostať sa na úroveň verejných výdavkov krajín OECD na vysoké školstvo do roku 2020 **je potrebné zvyšovať objem verejných výdavkov do vysokého školstva tak, aby sme dosiahli spolu s výdavkami na regionálne školstvo 6 % HDP.** Pokiaľ sa nezavedie školné aj pre študentov denného štúdia, je uvedené zvyšovanie verejných výdavkov do vysokého školstva **jednou z nutných podmienok na naplnenie väčšiny zámerov** uvedených v tomto dokumente.*

Stanovisko OZ PŠaV na Slovensku:

Navrhujeme pôvodný text nahradiť novým:

Z hľadiska objemu verejných výdavkov (meraného ako podiel na HDP) vynakladaných na chod vysokého školstva Slovenská republika významne zaostáva za priemerom štátov OECD a EU21. Zaostáva však aj v porovnaní s ostatnými štátmi V4. Je preto nevyhnuté postupne zvyšovať verejné výdavky na vysoké školstvo a toto zvyšovanie využiť prioritne a cielene na napĺňanie strategických zámerov uvedených v tomto dokumente (teda nie na plošné zvyšovanie výdavkov na existujúce činnosti). Pri súčasnej úrovni HDP a celi dostať sa na úroveň verejných výdavkov krajín OECD na vysoké školstvo do 5 rokov (za predpokladu, že priemer krajín OECD nebude rásť) **je potrebné medziročne zvyšovať objem verejných výdavkov do vysokého školstva v priemere orientačne o 60 mil. €.** Pokiaľ sa nezavedie školné aj pre študentov denného štúdia, je uvedené zvyšovanie verejných výdavkov do vysokého školstva **jednou z nutných podmienok na naplnenie väčšiny zámerov** uvedených v tomto dokumente.

Zdôvodnenie:

Zvýšiť výšku finančných zdrojov do školstva tak, aby podiel z HDP bol porovnateľný s vyspelými štátmi EÚ. Pre VVŠ na úrovni 60 mil. € ročne, vrátane valorizácie miezd v celkovej sume 8,2 – 9,0 mil. € pre 9 980 nepedagogických a 14,8 – 15,5 mil. € pre 11 479 pedagogických, výskumných a umeleckých zamestnancov.

Úloha VŠ-1-3: Upraviť systém riadenia vo vysokom školstve so zameraním na zvýšenie jeho efektívnosti a kvality.

(362) Súčasná úprava vnútorného riadenia

b) nastavenie podmienok výberu manažmentu vysokej školy tak, aby bola zabezpečená profesionálna riadiaca činnosť v kombinácii s akceptáciou relevantnou časťou akademickej obce vysokej školy

Stanovisko OZ PŠaV na Slovensku k bodu b:

Voľbu rektorov univerzít a dekanov fakúlt realizovať zamestnaneckou časťou akademickej obce. Z praxe známe prípady niektorých senátov zvolit' rektora, či dekana v dôsledku vnútrouniverzitných nekalých praktík si jednoznačne vyžadujú zmenu v tom, že akademických funkcionárov by mala voliť celá akademická obec zamestnancov a študenti by nemali mať na tieto volebné akty výraznejší vplyv, pretože je známe, že zástupcovia študentov sú alebo môžu byť predmetom ovplyvňovania zo strany zamestnancov.

Zdôvodnenie:

Aby sa zabezpečila objektivnosť voľby vrcholového manažmentu univerzít a fakúlt, a nebola závislá len od úzkej skupiny reprezentácie univerzity, považujeme za neprijateľné, aby boli rektori a dekaní volení vyššími orgánmi univerzity. Ako alternatívu navrhujeme voľbu rektorov a dekanov realizovať na zasadnutí akademickej obce príslušnej vysokej školy, na

ktorom sa predstavujú kandidáti, ktorí prijali kandidatúru na rektora, resp. dekana. Pre zdravý vývoj na VŠ je dôležitá podmienka, aby kandidát na dekana alebo rektora získal nadpolovičnú podporu v zamestnaneckej časti akademickej obce a študenti, by nemali rozhodovať o personálnych otázkach týkajúcich sa zamestnancov. Hybridné hlasovanie (študenti - zamestnanci) znižuje rozhodovaciu a kontrolnú funkciu akademického senátu smerom k vedeniu fakulty (resp. univerzity).

Úloha VŠ-1-5: Zjednotiť zákon o vysokých školách a ostatnú vysokoškolskú legislatívu

(372) Zjednodušenia v systéme slovenského vysokého školstva a vo vysokoškolskej legislatíve sa dajú dosiahnuť najmä nasledujúcimi zmenami:

a) Zrušenie kategorizácie vysokých škôl na úrovni zákona...

Stanovisko OZ PŠaV na Slovensku k bodu a:

Vzhľadom k tomu, že kategorizácia univerzít v roku 2002 sa nenaplnila, navrhujeme zaviesť kategorizáciu výskumných univerzít a odborných vysokých škôl, na základe výsledkov komplexnej akreditácie, ktorá nebude zohľadňovať iba výskumnú, ale aj vzdelávaciu činnosť na vysokých školách. Univerzity by mali v prvom rade plniť vzdelávaciu funkciu a následne na to vedeckovýskumnú.

Zdôvodnenie:

OZ PŠaV na Slovensku vychádza zo súčasného stavu, kedy Slovenská republika nemá dostatok finančných prostriedkov z verejných zdrojov na riadne fungovanie verejných vysokých škôl (ďalej VVŠ). Kategorizácia univerzít môže priniesť racionalizáciu verejných, štátnych a súkromných vysokých škôl v závislosti od demografických údajov v nasledujúcom období a požiadaviek spoločenskej praxe. Nami navrhovaná kategorizácia vysokých škôl sa musí realizovať diferencovaným financovaním na základe reálneho počtu študentov, počtu zamestnancov, výsledkov vzdelávacej a vedeckovýskumnej činnosti v súlade so splnením požiadaviek komplexnej akreditácie.

c) Zrušenie vedecko-pedagogických titulov „profesor“ a „docent“ a ponechanie len príslušných funkčných miest...

Stanovisko OZ PŠaV na Slovensku k bodu c:

Navrhované zrušenie vedecko-pedagogických titulov „profesor“ a „docent“ a ponechanie len príslušných funkčných miest mení doterajší, praxou osvedčený kariérny systém. Nastane tak reálne riziko zníženia kvality pedagogických a scientometrických výkonov docentov, profesorov a zníži sa motivačný faktor asistentov a odborných asistentov. Súčasne je potrebné odstrániť spájanie funkčných miest s pracovnými miestami pedagogických zamestnancov a reťazenie pracovných pomerov.

Zdôvodnenie:

OZ PŠaV na Slovensku si uvedomuje, že momentálny stav má svoje rezervy, avšak v podmienkach Slovenska je relatívne objektívny. K zlepšeniu stavu by napomohlo zjednotenie kritérií, resp. zadefinovanie minimálnych kritérií na pozíciu profesora a docenta na celoslovenskej úrovni. Týmto návrhom bude možné predísť tomu, aby v budúcnosti nevznikali spochybniteľní docenti a profesori, ktorí nespĺňajú ani základné kritéria platné v súčasnosti.

Ďalšie predĺženie alebo opätovné dohodnutie pracovného pomeru na určitú dobu do dvoch rokov alebo nad dva roky vysokoškolským učiteľom alebo tvorivým zamestnancom vedy, výskumu a vývoja je možné aj vtedy, ak je na to objektívny dôvod vyplývajúci z povahy činnosti vysokoškolského učiteľa alebo tvorivého zamestnanca vedy, výskumu a vývoja ustanovený osobitným predpisom, ako uvádza § 48 ods. (6) ZP. Zákonník práce tak ochraňuje

všetkých zamestnancov okrem vysokoškolských učiteľov a tvorivých zamestnancov vedy, výskumu a vývoja, pre ktorých povoľuje reťazenie pracovných pomerov, čo je dokonca v rozpore s legislatívou EÚ.

Úloha VŠ-2-2: Systémovo riešiť zlepšenie odmeňovania vysokoškolských učiteľov, výskumných a umeleckých pracovníkov a ostatných zamestnancov verejných vysokých škôl v závislosti od možností štátneho rozpočtu.

(379) V prípade verejných vysokých škôl je možnosť zlepšenia odmeňovania v súčasnosti podmienená v prevažnej miere zvyšovaním dotácií zo štátneho rozpočtu ...

Stanovisko OZ PŠaV na Slovensku:

Zlepšenie odmeňovania v prípade VVŠ podporujeme, s podmienkou zachovania tarifných platov, ktorú považujeme za hlavnú zásadnú pripomienku ku navrhovaným zmenám v správe. Odporúčame zachovanie doterajšieho systému odmeňovania na VVŠ v inštitúte tarifných platov v systéme odmeňovania verejných zamestnancov. Tendenciu používania vlastného systému odmeňovania na VVŠ nie je možné akceptovať vzhľadom k limitovanému množstvu verejných zdrojov financií. Na zlepšenie súčasného stavu odporúčame upraviť systém odmeňovania pedagogických, výskumných a umeleckých zamestnancov VVŠ tak, aby dosiahli 1,7 až 3-násobok priemerného platu národného hospodárstva a platy nepedagogických zamestnancov zmenou tarifnej tabuľky tak I. platová trieda a I. platový stupeň začínali na úrovni minimálnej mzdy, každoročne automaticky valorizovanej podľa úrovne minimálnej mzdy za daný rok zverejnenou Štatistickým úradom SR, resp. Eurostatom.

Ďalej navrhujeme, aby bola vypracovaná samostatná tarifná tabuľka pre nepedagogických zamestnancov VVŠ.

Súčasne navrhujeme vypustiť v znení Úlohy VŠ-2-2 časť „v závislosti od možností štátneho rozpočtu“.

Zdôvodnenie:

Podľa všeobecne dostupného názoru zamestnancov VVŠ je spravodlivé a objektívne zachovať doterajší systém odmeňovania. Odstránenie celoštátneho tarifného systému by viedlo k voluntarizácii odmeňovania, vnútornej korupcii a riziku rozkradnutia mzdových prostriedkov. Rovnako by pre rezort školstva zanikla možnosť navýšenia mzdových prostriedkov zo zákona. Teda v konečnom dôsledku takéto opatrenie bude kontraproduktívne.

Rezervu vidíme aj v úprave tzv. vekového automatu, ktorý zohľadňuje len 32 ročnú dĺžku praxe, čo je v rozpore s poslednou novelizáciou zákona o vysokých školách, ktorý umožňuje pedagógom garantovať študijné programy a byť vo funkciách do 70 rokov života.

Vláda deklarovala, že zvýšenie prostriedkov do školstva (teda i na mzdy) je jej prioritou, čiže by mala prednostne riešiť zlú situáciu vo financovaní VVŠ. Návrhom osobitnej tabuľky pre nepedagogických zamestnancov VVŠ sa dosiahne to, že zvýšenie platov nebude viazané na celú verejnú správu, ale by riešilo situáciu 9 980 zamestnancov, čím by sa zohľadnili špecifiká tohto prostredia, ktoré by sa premietli aj do finančného ohodnotenia v samotnej mzde.

Inštitút osobných platov je možný mimo verejných zdrojov, napr. z podnikateľskej činnosti, filantropických zbierok.

Úloha VŠ-4-1: Upraviť systém financovania sociálnej podpory študentov.

(397) Keďže je dôvodne možné predpokladať, že zavedeniu školného v dennej forme štúdia na verejných vysokých školách sa v ďalších rokoch nebude dať vyhnúť...

Stanovisko OZ PŠaV na Slovensku:

Zavedenie školného v dennej forme štúdia na VVŠ nepokladáme v súčasnej dobe globálnej ekonomickej krízy za vhodnú alternatívu navrhovanú v Správe.

Zdôvodnenie: Nepokladáme za efektívne zaviesť školné v dennej forme štúdia, čo môže spôsobiť ohrozenie vzdelanostnej úrovne z dôvodu nedostatku finančných zdrojov na štúdium a neumožnenie študovať uchádzačom o vysokoškolské štúdium zo sociálne slabších pomerov. Zavedenie školného by bolo akceptovateľne pri nadlimitnom počte uchádzačov o vysokoškolské štúdium k reálnym požiadavkám trhu práce a potrebám národného hospodárstva. Na bezplatnú formu štúdia by sa tak dostali na základe najlepších výsledkov štúdia sekundárneho vzdelávania najlepší uchádzači bez ohľadu na sociálny status uchádzača. Vo všeobecnosti však kategoricky odmietame spoplatnenie dennej formy štúdia.

Úloha VŠ-6-3: Podporovať spoluprácu vysokých škôl so súkromným sektorom.

(427) Využívaný bude najmä systém financovania, napríklad zvýšená podpora profesijne orientovaných bakalárskych študijných programov...

Stanovisko OZ PŠaV na Slovensku:

Možnosti dané spin-off je potrebné treba využiť aj pre financovanie VVŠ ktoré by mohli byť poskytovateľom služieb v oblasti ekonómie, práva, pôdohospodárstva, psychologického a sociálneho poradenstva a pod. za zvýhodneného daňového režimu.

V Správe nebol venovaný dostatočný priestor k týmto problémom, ktoré pokladáme za veľmi významné:

- **Prípravu nového zákona o VŠ považujeme za značné riziko, lobistické skupiny by sa snažili pretlačiť svoje úmysly, čím môžu vzniknúť nové technicko-legislatívne problémy. V legislatíve VŠ treba ísť cestou cielených noviel, prežité ustanovenia stačí odstrániť alebo rekodifikovať.**
- Doriešenie spoločenského statusu pedagogických zamestnancov, výskumných a umeleckých zamestnancov VVŠ za súčasného obnovenia zaradenia laborantov a technikov v kategórii vysokoškolských zamestnancov tvoriacich významnú časť, hlavne na fakultách technického, prírodovedného, pôdohospodárskeho a medicínskeho zamerania. Proporcionálne nezabudnúť na humanitné smery, hlavne na pedagogických fakultách.
- Zvýraznenie úlohy VVŠ v celoživotnom vzdelávaní v súlade s permeabilitou foriem štúdia v ktoromkoľvek úseku života, tak aby zohrávali univerzity v tejto oblasti hlavnú úlohu.
- **Eliminovanie byrokracie na VVŠ v celkovej horizontálnej a vertikálnej štruktúre.** Zložitý systém rozpočtovníctva a účtovníctva, komplikovaný zákonom o verejnom obstarávaní núti verejné vysoké školy docieľiť teóriu kladného hospodárskeho výsledku, pričom výnosy vysokých škôl sú takmer totožné s nákladmi štátu. Kategorizácia finančných prostriedkov na bežné a investičné (kapitálové) znemožňuje vysokým školám hospodáriť podľa svojich potrieb, aj keď je týchto prostriedkov vo všeobecnosti málo na serióznu ekonomiku a v zásade núti školy minúť ročnú dotáciu za každú cenu. Je potrebné zdôrazniť, že vysoké školy dostali do majetku v roku 2003 budovy v zlom technickom stave a nie sú schopné vykonávať ich údržbu na požadovanej úrovni, čo ich často núti k ich predaju.
- Vyriešenie systému racionálnej výživy a stravovania žiakov, študentov a zamestnancov čím sa môže cielenou propagandou podporiť celkové zlepšenie zdravotného stavu populácie Slovenska.
- Vyriešiť systém riadenia školstva tak, aby všetci zamestnanci patrili pod MŠVVaŠ SR, po stránke finančnej aj metodologickej.

- Z úrovne MŠVVaŠ SR zabezpečiť kontrolu stavu bodov škôl a školských zariadení, aby nepretrvával stav havárie. Kontrolovať použitie finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu pre všetky školy a školské zariadenia.

V Bratislave 27. júna 2013